

# Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Schimb  
Onor. Red. a revistei «Transilvania»

(Str. Șaguna 8)

Sibiu



Prețurile și inserțiunile  
se fac la Administrația ziarului Te-  
legraful Român, Sibiu, str. Mitropoliei 45

**Abonamentul:**

Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei  
luni 130 Lei. — Pentru străinătate un an 900  
Lei. — Pentru America 4 Dolari.  
Ziarul apare Marțea și Vinerea

**Correspondențele**

să se adreseze Redacției Telegraful Român  
strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori ne-  
francate se refuză

Articole nepublicate nu se înapoiază

**Prețul inserțiilor:**

un șir petit 6 Lei pentru odată, dacă se pu-  
blică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit

## Lămuriri la o nedumerire

Scârbit de campania desfrâ-  
nată dusă de un an și jumătate  
împotriva Părintelui Lupaș, fost  
ministru, în legătură cu fraudele  
sanitare ce s'ar fi săvârșit sub  
guvernarea averescană, am scris  
în «Telegraful Român» din 27  
Februar a. c. un articol intitulat:  
*O campanie barbară.*

În acel articol spuneam între  
altele: «Noi știm că există o lege  
a responsabilității ministeriale, în  
vârta căreia orice ministru  
poate fi invitat să-și de seama  
de ceea ce a făcut. În loc să se  
fi aplicat această lege îndată ce  
s'au ivit bănueli în legătură cu  
gestiunea ministerială a părintelui  
I. Lupaș, guvernării noastre au  
dat frâu liber celui mai abomi-  
nabil desmăț al demagogiei nă-  
moloase îndreptate împotriva unui  
om de a cărui viață publică de  
un sfert de veac nime n'a îndră-  
znit să se atingă până acuma».

Făcând aceste constatări —  
pe cât de triste, pe-atât de ade-  
vărate — ceream în concluzie:  
«Să se facă lumină!» Să se ju-  
dece deci procesul Lupaș, pen-  
truca lumea să afle odată cine  
este adevăratul vinovat.

Dl T. Popescu, directorul  
ziarului «Națiunea Dominantă»  
mi exprimă unele nedumeriri și  
formulează unele întrebări cu pri-  
vire la cele scrise de mine în  
legătură cu apărarea părintelui I.  
Lupaș.

În Nr. 39 a. c. al numitului  
ziar dsa scrie: «Guvernul actual  
a trimis afacerea aceasta la par-  
chet, adecă în cercetarea justiției  
țării. Aceasta e ceva legal care  
nu poate fi socotit ca demagogie».  
Chemați la parchet toți mi-  
renii au răspuns — continuă dl  
Popescu; «singur Păr. Lupaș nu  
a răspuns».

Nedumerirea și afirmațiile  
dlui T. Popescu ne miră. Con-  
stituția țării, pe care dsa o cu-  
noaște așa de bine, este categori-  
că și precisă: instanța chemată  
să judece pe miniștri este Par-  
lamentul sau Inalta curte de Ca-  
sație. Clar. Atunci, cum mai poate  
fi «legal» procedeul care trimite  
pe un ministru inculpat la Par-  
chet, dle Popescu?

Nu, asta nu-i legal deloc, ci  
este pură demagogie, a cărei ge-  
neză trebuie căutată în patima  
răsbunării politice și — dacă  
vreai — și confesionale. Trebuia  
nimicit ministrul și preotul orto-  
dox în același timp. Ori măcar  
tăvălit în noroiul calomniei, prin  
simplul fapt că e trimis, spre a  
fi judecat, al instanțe *ilegale*.  
Asta-i bătaie de joc, dle Popescu,  
nu legalitate.

Dar pe dta te interesează  
mai mult *preotul* Lupaș. Nu *mi-  
nistrul*. Suntem de perfect acord.  
Dar preotul nu e cetățean? El  
nu are demnitate? Lui nu-i este  
îngăduit să se bucure de scutul  
legilor?

De-atâtea ori ai apărât — și  
aperi — entuziast demnitatea bi-  
sericii noastre «dominante» de  
care-și bat joc toate guvernele  
țării. Măntreb însă, poate fi apă-  
rată biserica fără apărarea sluj-  
torilor ei? Ar fi, ca și când ai  
canta imnuri de slavă codrului  
— lăsând să fie căsăpiți copacii...

Dta spui: «Păr. Lupaș fiind  
preot avea și are obligația de  
a mărturisi adevărul înaintea  
oricui».

Eroare profundă.

Părintele Lupaș a mărturisit  
adevărul în fața atâtor particulari  
și în întruniri publice. Aici însă  
nu e vorba de disculparea dsale  
din partea «opinie publice», care  
deatâteaori judecă «după fața  
lucrurilor» — cum zice Scriptura,  
— ci e vorba de disculparea  
*legală* a dsale. Iar această dis-  
culpă nu poate veni decât dela  
instanța judecătorească *legală*.  
E clar, nu?

«Șeful părintelui I. Lupaș  
este Dumnezeu» spune, mai de-  
parte, dl T. Popescu. Are perfectă  
dreptate. Dar dsa este într'o pro-  
fundă eroare când crede că pă-  
rintele Lupaș, sau oricare altul,  
ar trebui să ceară *dela oameni* ier-  
tarea păcatelor săvârșite *față de  
Dumnezeu*. Nu, aici nu poate  
nimic nici Parlamentul, nici Cas-  
sația. Dumnezeu va judeca și pe  
cei judecați de Parlament sau  
Cassație.

Iată pentru ce fostul ministru  
I. Lupaș are tot dreptul să ceară  
a fi judecat de instanța legală.  
Chiar dacă e preot.

Nici sfântul Pavel *n'a vrut*  
să fie judecat de procuratorul  
Fist, ci a cerut să fie dus la Roma,  
în fața chesarului. Era dreptul  
*politic* pe care i-l acorda cetățe-  
nia sa romană. Și a uzat de el.

Ori unui preot nu-i este per-  
mis să învețe ceva din atitudi-  
nea apostolilor?

Cât despre concepția asupra  
rolului pe care trebuie să-l aibă  
preotul în politică, am avut pri-  
lejul să mi-o expun atât în «Te-  
legraful Român» cât și în «Re-  
vista Teologică».

Și mă bucur că în această  
privință sunt de acord cu dl T.  
Popescu: «Preotul are să incre-  
știneze moravurile păgânești ale  
politicianismului nostru». Dar  
acest principiu nu implică scoa-  
terea părintelui I. Lupaș de sub  
scutul legii.

Ne-am lămurit?

Nicolae Colan.

## Revenire la timpurile lui Buceow?

— Din Țara Oltului —

În vara anului 1924, sânt  
aproape cinci ani d'atunci, se  
pusese sfârșit, după toate legile  
civile și bisericesti, vrajei vechi  
și despărțirii dintre fiii neamului  
românesc din *Drăgușul Țării  
Oltului*; frații noștri, din această  
comună, se lapadă de unație și  
se primesc în sinul parohiei or-  
todoxe; urmașii celor ademeniți  
de uneltiri dușmane și ai celor  
asupriți de vitregia vremurilor,  
cu gând luminat și inimă învio-  
rată de sfântă bucurie, se întorc  
la biserica ortodoxă a neamului,  
cu hotărârea în suflete ca de aici  
înainte nimeni să nu-i mai de-  
spartă d'olaltă, ci toți *UNA* să  
fie și din același potir să se cu-  
minece cu trupul și sângele Dom-  
nului și Mântuitorului nostru  
Isus Hristos; întreg satul era  
astfel ortodox.

Cu deplină dreptatea putea  
să grăească, în acele clipe înăl-  
țătoare ale praznicului mare din  
24 August anul Domnului 1924,  
unul din slujitorii altarului, zicând  
credincioșilor de una și aceeași  
lege:

«Ar plânge de mare bucurie  
cinstiții preoți și protopopi ai  
Drăgușului, dacă în acest ceas  
ne-ar vedea săvârșind fapta cea  
frumoasă a împăcării fraților de  
de un sânge și de-o lege din  
acest sat; ei însă nu mai pot  
vărsa lacrimi de bucurie pămân-  
tească, ci stând în jurul scaunului  
Tatălui din ceruri îngerește își  
spun bucuria Tatălui ceresc, că  
văd cu sufletele lor fapta fru-  
moasă a rentoarcerii fraților cătră  
frați și a traiului lor în unirea  
la sinul mântuitor al mamei bi-  
serici, care i-a născut din apă și  
din duh cu puterea credinții în  
Dumnezeu».

Preotul, fost până atunci  
*greco-catolic*, împreună cu po-  
porul său, vine dela biserica  
umilirii, aducând cu sine sf.  
Potir, sf. antimis, discul și sf.  
acopereminte, evanghelia, icoane  
ș. a. și le predă reprezentantului  
arhiepiscopului și mitropolitului  
nostru, cerând binecuvântarea  
de sus asupra frăției și unității  
bisericești săvârșite în clipa aceea  
sărbătorească.

Procesul de revenire a fra-  
ților era, cu aceasta, terminat  
spre obștească bucurie. —

Ce s'a întâmplat acum la  
Drăguș?

După câțiva ani de pace per-  
fectă și mulțumire în sat, eată  
ce ni se comunică de acolo:

Preotul greco-catolic din  
Viștea de jos, Nicolae Șandru,  
vestește în 2 Martie 1929 pe  
preotul nostru ortodox din  
Drăguș, că fiind el, Nicolae  
Șandru, numit, din partea I. P.  
Sfințitului Vasile Suci din Blaj,  
ca administrator interimal al pa-  
rohiei greco-catolice (!) Drăguș  
(care n'are absolut nici un paro-  
hian) vrea să slujească în ziua  
următoare, de 3 Martie, la bise-  
rica (cea fără credincioși) din  
Drăguș, și cere să i se aducă  
lucrurile ce le primise de acolo  
(în 1924) biserica ortodoxă. —  
Ni se comunică mai departe:

În ziua de 3 Martie Dumi-  
necă la ora 9 a. m. s'a început  
serviciul divin în biserica noastră,  
în fața parohienilor. N. Șandru  
pe la ora 10<sup>1</sup>/<sub>2</sub> a venit în co-  
mună și s'a dus în primărie de  
unde telefonând la prefectură, i-a

comunicat primarului că dl prefect îi ordonă să-i stea la dispoziție însoțindu-l și asistând alături de el, sau întru cât crede că singur primarul cu puterea ce o are nu ar fi de ajuns, atunci însuș prefectul se va deplasa la susținerea ordinii. N. Șandru a venit cu 2 bărbați din Viștea de jos, ambii cantori, și stricând zarul ușei au intrat în biserică fost unită, unde cu odăjdile aduse cu sine a făcut serviciu. Credincioși de ai noștri *nu au luat parte* la serviciu, ear el preotul orea în drum lumea care trecea în sus și în jos, spunându-le «că astăzi nu mai sânt ortodocșii la putere, astăzi avem *un guvern unit*, care protejează bisericile unite, și că le ajută cu bani și sesiuni parohiale; ear acelora cari vor fi uniți, li se împărțește pământ. S'a pronunțat că are de nănaș pe dl Dobrescu dela domenii, și că ceea ce le promite se va împlini în curând: dela pământul statului, de lângă hotarul comunei Drăguș.

Dupăce isprăvește serviciul, văzând că din parohie nimeni nu s'a exprimat pentru unație a rămas încă 2 ore *singur* în biserică, păzit de primărie, așteptând credincioșii; în fine a eșit spunând grupurilor de oameni, că cu ocazia *instalării* sale va lua parte și dl prefect care va asigura că promisiunile făcute se vor împlini.

Toți credincioșii, foști uniți, s'au exprimat în fața autorităților comunale că nu au chemat și că nu știu nimic de preotul Șandru; s'a scris și o declarație de cătră foști uniți, că ei *nu se mai întorc și că vor fi adevărați credincioși ai bisericii ortodoxe*, iar contra îndrăznelii obraznice adresate lor protestează cu toții, rugând pe cei chemați a interveni la forurile în drept și a interzice venirea în parohie a celui străin de legea noastră.

Din toate cele comunicate și petrecute acum în satul din Țara Oltului, s'ar părea că se apropie din nou trista «rânduială», al cărei erou fusese generalul împărătesc Buccow, distrugătorul sfintelor locașuri ortodoxe aflătoare de-a lungul Carpaților sudici ardeleni, între cari unul tocmai la Drăguș. Acest sfânt locaș, reinviat sub stăpânire românească, pentru a respândi mângăere, pace și lumină, de care puțină parte a avut, este earăș amenințat de vânturi și furtună, — dar acum nu din partea dușmanilor firești ai neamului, ci de înșiși frați d'ai noștri, «din cealaltă strană»...

Dacă am înfruntat însă vijelia turbată a lui Buccow de odinioară, vom ști înfruntă și uneltirea iezuitică a Buccowilor moderni.

Citiți și respândiți ziarul

**Telegraful Român**

## False comentarii la o situație ridicolă

Semioficiosul mitropoliei blăjene («Cuvântul» din București) vestește «urbi et orbi» «hotărârile» luate de ierarhii uniți în chestia pascală. Anume, după sf. Sinod hotărâse, încă în anul trecut ca Paștile să se sărbeze anul acesta în 31 Martie, conferința vlădicilor uniți a «hotărât» și ea la fel.

În Ianuarie a. c. sf. Sinod a întărit această dată. Imediat, vlădicii bisericii unite au «întărit» și ei încă odată «hotărârea» ce-o luaseră. Ba mai mult, ei au declarat că:

«Dat fiind că elementul național a fost întotdeauna îndreptar în viața bisericii greco-catolice, această biserică nu se simte definitiv legată de data de 31 Martie, pe care de altfel au stabilit-o numai ca să fie la fel cu toți românii, și că sunt gata să renunțe la ea, dacă biserica ortodoxă izbutește până la sfârșit să se pună de acord asupra datei de 5 Mai».

Dacă vlădicii bisericii unite ar fi sinceri ar mărturisi românește adevărul: Ei au «hotărât» numai ca să se afle în treabă. Pentru că ori hotărâu ori nu hotărâu, credincioșii uniți tot odată cu ortodocșii sărbătoreau Paștile. Credincioșii n'au rupt nici solidaritatea religioasă, nici cea națională a neamului. Și n'o rup nici astăzi. Această operă este privilegiul exclusiv al clerului unit. El a făcut unația și el o susține. Pentru credincioși mai întâi e neamul și apoi Papa. Pentru clerul unit e invers.

Acest lucru îl știu și vlădicii uniți, cuprinși de febra «hotărârilor». Dar nu-l mărturisesc.

Data Sf. Paști a hotărât-o Sf. Sinod ortodox și pentru credincioșii uniți. De aceea «hotărârile» postume ale episcopilor greco-catolici îmi aduc aminte de o scenă hazlie, petrecută între un profesor nervos și un elev ștrengar.

Eram în clasa a cincea de liceu. Un elev cu neastâmpărul său scoase din sărite pe profesor. Acesta se ridică dela catedră și furios o luă spre elevul neastâmpărat, pentru a-i aplica un corectiv dintre cele mai concrete. Elevul speriat însă o tulli peste bănci către ușe. Văzând că i-a scăpat victima, pentru a nu rămânea în această situație... delicată, profesorul porunci, autoritar, elevului: «Ieși! Firește elevul era afară, când profesorul rostita sentința.

Iar de toate acestea reporterul «Cuvântului» se entuziasmează nevoe mare. În entuziasmul său fără de margini falsifică istoria spunând, că biserica unită are grijă de sufletul nației,

câtă vreme cea ortodoxă e «absolut fără considerație pentru viața națiunii». Nu e pentru întâia oară, că ziarul «Cuvântul» improașcă biserica ortodoxă. Nici scârba noastră pentru un asemenea scris.

## Vizita pâr. Scorobeț în America

Dela preotul nostru *Asachie Marcovici* din Lepindea, protop. Târnavei, primim următoarele:

Citesc în gazeta englească de seară «*Repository*» din Canton-Ohio cu ocazia vizitei pâr. Tr. Scorobeț câteva apreteieri. Dacă aflați de bine, vă rog a publica aceste rânduri traduse după originalul englezesc:

*Problemele religioase în mâinile mirenilor.* Vine din Europa să organizeze bisericile ortodoxe române.

«Problemele religioase nu se află numai în mâinile preoților, dar totodată și înr'ale mirenilor.

În special femeile sânt în stare a influența viața religioasă a comunităților».

Acestea au fost ideile, expuse de cătră pâr. Tr. Scorobeț din România, în predica s'a ținută la biserica Sfântul Gheorghe din Canton-Ohio, Duminecă dimineața. Pâr. Scorobeț vizitează țara noastră cu intenția de a organiza bisericile ortodoxe române din America, pentru o mai strânsă colaborare cu biserica din România. În continuare pâr. Scorobeț zice: «Eu am mai vizitat odată America înainte de asta cu vreo 20 de ani, și sânt uimit de marele progres al poporului american.

«Trebuie să constat însă cu regret că dezvoltarea spirituală n'a pășit alături de cea materială. Nu există o dreaptă cumpănă între aceste două». — Părintele Scorobeț a fost trimis în America de cătră sf. Sinod al bisericii ortodoxe române. În aceste patru luni cât va sta aici, voiește a controla mai deaproape condițiile de viațuire ale preoțimii și metodele tuturor bisericilor din această țară.

## Dela sate

— Viața culturală în jud. Treiscaune —

Am urmărit cu viu interes acțiunea binefăcătoare de culturalizare a masselor de cătră «Corul Vecinătatea», format de corpul învățătoresc din Vâlcele și jur (Araci și Ariujd), județul Treiscaune.

Idee, pe cât de salutară, pe atât de inventivă în scopul arătat. Și oare ce atrage masele mai mult, decât cântarea armonizată și frumos executată?...

Cine a avut fericirea de-a participa la concertul cu program variat de cântări, executate în cor mixt, — în ziua de 10 Februar 1929 în comuna Araci, de către «Corul Vecinătatea», nu ușor va uita impresia profundă ce-au lăsat melodioasele nostre cântece în inima auditorului.

În programul acestui concert am avut:

Cuvânt de deschidere, de pr. I. Paștină, conferență despre educația în familie de dl Gh. Iordache, recitări și mai multe coruri mixte de cântece potrivite, din compozitori români.

În decursul executării programei, am observat cu multă satisfacție, că poporul nostru ascultă cu admirație frumoasele noastre cântece...

Și fiindcă acest cor merită atențiune deosebită prin însuși scopul ce și l-a fixat, voi aminti, că el s'a născut

din necesitatea împrejurărilor excepționale din Treiscaune, — necesitatea propagandei culturale, care prin acest mijloc se face mai atrăgătoare și cu mai mulți sorți de izbândă. Ideea a luat trup, cu atât mai ușor și repede, cu cât dl director școlar, Gh. Iordache, ca bun cunoscător de muzică, n'a pregetat a se oferi în serviciul acestui cor, în calitate de dirijor.

Nu oficialitatea, — care la rândul său a salutat cu căldură înființarea «Corului Vecinătatea» — ci entuziasmul tinerilor învățători și învățătoare din Vâlcele și jur a dat naștere acestui cor mixt, conștii fiind că așa opera de culturalizare și revenire la alvia veche a credinței strămoșești — cheagul vitalității neamului nostru — se face mai cu înlesnire, având aceste caracterul lor propriu în calea mântuitoare spre care trebuie să tindă. *Liu.*

Nr. 2236/1929.

## Notificare oficială

Se aduce la cunoștința preoțimii din Arhiepiscopia noastră, publicațiunea «*Biblioteca povestirilor morale*», de Aurel Nanu, preot-profesor liceal în Odorhei, din care a apărut Nr. 1, «*Pilat din Pont*», după Sjevercev, prețul à 10 Lei, și se poate procura dela autor. Se recomandă atențiunii preoțimii noastre.

Sibiu, din ședința bisericească din 12 Martie 1929.

Consiliul arhiepiscopesc.

## Virtutea pocăinții

### Meditație

Bunul creștin, dacă a rătăcit calea ce duce către Dumnezeu, trebuie să facă drumul întors. Întoarcerea se face prin pocăință, privită din 2 puncte de vedere: 1. ca virtute, 2. ca taină.

Virtutea pocăinții, fără taină, nu e deajuns, ear taina fără virtute nu folosește: ele trebuie unite.

Vom medita întâi despre virtutea pocăinții, apoi despre taina pocăinții.

Virtutea pocăinții este putere ce distruge păcatul. Această putere se manifestă prin fapte externe și interne. Căința externă fără de cea internă e nefolositoare și uneori e târnicie.

Mărturisirea, în general, trebuie să fie sistematică, întreagă și desăvârșită. Mulți credincioși se îngrijesc prea puțin de căință, unii chiar de loc.

Dacă vrem să fie mărturisirea noastră bună, căința noastră trebuie să fie cât se poate de largă. Durerea pentru păcatele săvârșite să fie sinceră și să se întindă asupra tuturor păcatelor. Vom cerceta ce este durerea adevărată pentru păcate.

Este ușor să zici: «Doamne, am păcătuit, eată mă căiesc!» Durerea adevărată nu e cea a gurii, ci a inimii; ea nu se naște pe buze, ci în suflet.

Durerea să fie adânc serioasă și pornită din convingere. Din asemenea durere să odrăslească în noi ferma hotărâre că răul, în viitor, nu-l vom mai săvârși.

Căința trebuie să mai întrunească trei lucruri: 1. să fie supra firească, adecă să fie folositoare mântuirii; 2. să fie universală, adecă să se întindă asupra tuturor păcatelor, și 3. să fie cea mai mare din punctul de ve-



